

виступаючи бар'єром у розвитку їхньої індивідуальності. Гендерні ролі сучасних чоловіків і жінок стають більш схожими, ніж у минулому, оскільки гендерні стереотипи почали розвіюватись. Гендерні стереотипи здебільшого відіграють негативну роль у сучасному суспільстві, створюючи бар'єри для подолання нерівності між людьми.

Список використаних джерел

1. Гендерні стереотипи — Вікіпедія (wikipedia.org)
2. Бендас Т. В. Гендерная психология. — Спб. Питер. — 2006.

Берднік С. С., здобувачка вищої освіти гр. КЮ-191

Науковий керівник - **Керноз Н. Є.**, ст. викладач

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

САНКЦІЇ ЯК НОВЕЛА В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

За даними ООН, щорічні втрати економіки, пов'язані з корупцією, становлять не менше ніж 2,6 трильйона доларів США, або 5 % світового внутрішнього валового продукту [1].

Відповідно до положень статті 3 Закону України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 01.07.2010 р. № 2411-VI однією з основних засад політики у сфері розбудови державності проголошено: «посилення протидії корупції та тіньовій економічній діяльності, забезпечення безумовного дотримання принципів законності насамперед вищими посадовими особами держави, політиками, суддями, керівниками правоохоронних органів і силових структур» [2]. Правові та організаційні засади функціонування системи запобігання корупції в Україні, зміст та порядок застосування превентивних антикорупційних механізмів, правила щодо усунення наслідків корупційних правопорушень врегульовані Законом України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 р. № 1700-VII [3].

Корупційні діяння відносяться до правопорушень, які важко виявити та довести, оскільки: «з одного боку, жертвою корупційних діянь є громадськість, яка може й не знати, що злочин узагалі був, з іншого – співучасники, які мають доступ до інформації, яка б дала змогу виявити злочин, але можуть використовувати свої повноваження для залякування свідків та знищення доказів. У результаті корупція залишається непоміченою, а єдиним найочевиднішим проявом скоєння кримінального правопорушення є збагачення корупціонера...» [4, с. 15]. За таких обставин першочерговим завданням, поряд з притягненням винних до відповідальності, стає конфіскація відповідних активів, здобутих злочинним шляхом, різними законними способами.

В Україні з 05.09.2019 року розпочав діяльність Вищий антикорупційний суд (далі – ВАКС), який першочергово своїм завданням мав здійснювати правосуддя виключно «у кримінальному провадженні» [5] стосовно корупційних правопорушень як суд першої та апеляційної інстанцій, основні результати діяльності якого висвітлено в проекті Національної доповіді щодо реалізації засад антикорупційної політики у 2020 році, зокрема, упродовж якого набрали законної сили судові рішення щодо 31 особи, з яких 10 осіб засуджено та стосовно 21 особи матеріали кримінального провадження закрито, в т.ч. закрито 13 кримінальних проваджень за ст. 366-1 КК України у зв'язку з ухваленням Конституційним Судом України неоднозначного рішення від 27.10.2020 № 13-р/2020 щодо неконституційності за цією статтею [6, с. 22-26]. Але положення ст. 3 Закону України «Про Вищий антикорупційний суд» від 07.06.2018 р. № 2447-VIII щодо здійснення правосуддя як завдання ВАКС були доповнені Законами України: «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо конфіскації незаконних активів осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, і покарання за набуття таких активів» № 263-IX від 31.10.2019 р.: «вирішення питання про

визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави... у порядку цивільного судочинства» [7] та «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення ефективності санкцій, пов'язаних з активами окремих осіб» № 2257-IX від 12.05.2022 р.: «у справах про застосування санкції, передбаченої п.1⁻¹ ч.1 ст. 4 Закону України «Про санкції», у порядку адміністративного судочинства» [8], а саме: «стягнення в дохід держави активів, що належать фізичній або юридичній особі, а також активів, щодо яких така особа може прямо чи опосередковано (через інших фізичних або юридичних осіб) вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ними)... лише в період дії правового режиму воєнного стану та за умови, що на відповідну фізичну чи юридичну особу в порядку, визначеному цим Законом, вже накладено санкцію у виді блокування активів» [9].

З 24.05.2022 року особливості провадження у справах про застосування ВАКС санкції, передбаченої п.1-1 ч.1 ст. 4 Закону України «Про санкції», виписано в ст. 283-1 Кодексу адміністративного судочинства України, зокрема: по-перше, необхідність дотримання вимог ч.1 ст.283-1 КАС України щодо оформлення позовної заяви без сплати судового збору; по-друге, законодавчо закріплене право особи щодо якої ставиться питання про застосування санкції, подати у дводенний строк із дня одержання позовної заяви відзив на неї; по-третє, встановлення строку для вирішення цієї справи - протягом 10 днів з дня надходження позовної заяви до суду, колегією у складі трьох суддів ВАКС; по-четверте, визначення строку подання стороною апеляційної скарги на рішення ВАКС до Апеляційної палати ВАКС - протягом п'яти днів з дня його проголошення; по-п'яте, визначення строку розгляду апеляційної скарги - протягом п'яти днів з дня її надходження до суду; по-шосте, постанова Апеляційної палати ВАКС набирає законної сили негайно після її проголошення та оскарженню в касаційному порядку не підлягає [10].

За експертним дослідженням World Justice Project Rule of Law Index (Всесвітнього проєкту правосуддя: Індекс верховенства права за 2020 рік) показник - індекс 2 «Відсутність корупції», що відображає оцінку корупційної складової отримання вигоди при використанні державними службовцями службового становища, Україна не продемонструвала змін у 2020 році: показники залишилися на рівні попереднього року (34 бали). В рейтингу Україна займає 79 позицію серед 125 країн [6, с.408- 409].

З огляду на розширення повноважень Вищого антикорупційного суду щодо розгляду справ як в порядку цивільного, так й адміністративного судочинства, предметом яких виступають активи, законність здобуття яких є необґрунтованою, видається за доцільне ініціювати питання щодо уніфікації норм процесуального законодавства в цій частині.

Список використаних джерел

1. Послання Генерального секретаря ООН Антоніу Гутерріш. ПРООН. 2018. URL: <https://news.un.org/ru/story/2018/12/1344641> (дата звернення: 14.05.2022).
2. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закону України від 01.07.2010 р. № 2411-VI. Дата оновлення: 08.07.2018. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17?find=1&text=%D0%BA%D0%BE%D1%80%D1%83%D0%BF%D1%86#Text> (дата звернення: 14.06.2022).
3. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. Дата оновлення: 07.05.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення: 14.06.2022).
4. Хутор Т. Цивільна конфіскація необґрунтованих активів крізь призму захисту права власності. Київ: ТОВ РЕД ЗЕТ. 2020. 40 с.
5. Про Вищий антикорупційний суд: Закон України від 07.06.2018 р. № 2447-VIII. Дата оновлення: 24.05.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19#Text> (дата звернення: 14.06.2022).
6. Національна доповідь щодо реалізації засад антикорупційної політики у 2020 році: проєкт. URL: https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2021/06/NAZK_Nats.dopovid_15_06.pdf (дата звернення: 14.06.2022).
7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо конфіскації незаконних активів осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, і покарання за набуття таких активів: Закон України від 31.10.2019 р. № 263-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/263-20#n70> (дата звернення: 14.06.2022).
8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення ефективності санкцій, пов'язаних з активами окремих осіб: Закон України від 12.05.2022 р. № 2257-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2257-20#n11> (дата звернення: 14.06.2022).

9. Про санкції: Закон України від 14.08.2014 р. № 1644-VII. Дата оновлення: 24.05.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1644-18#Text> (дата звернення: 14.06.2022).

10. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. Дата оновлення: 24.05.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15/ed20170803> (дата звернення: 14.06.2022).

Берднік С. С., здобувачка вищої освіти гр. КЮ-191
Науковий керівник - **Керноз Н. Є.**, ст. викладач
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

КОНФІСКАЦІЯ АКТИВІВ ПОЗА МЕЖАМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПЕРЕСЛІДУВАННЯ В УКРАЇНІ

За оцінками світових експертів, розмір неправомірної вигоди у світовому масштабі щорічно становить один трлн. доларів США, а внаслідок корупційних діянь щорічно держави втрачають близько 2,6 трлн. доларів США [1], тому світова спільнота дійшла висновку, що одним з найефективніших способів боротьби з корупцією є конфіскація активів, здобутих злочинним шляхом. Законодавство багатьох держав передбачає різноманітні механізми вилучення доходів від злочинів, які умовно можна поділити на два види: конфіскація у межах кримінального переслідування (*confiscation in personam*) та так звана цивільна конфіскація (*confiscation in rem*), тобто поза межами кримінального переслідування.

Перша полягає у безоплатному вилученні майна, яке було предметом, знаряддям чи засобом вчинення злочину, доходом від його вчинення. Цей вид конфіскації застосовується тоді, коли за результатами розгляду кримінальної справи особа визнана винною у вчиненні кримінального правопорушення. Кримінальний кодекс (далі – КК) України містить достатньо норм щодо конфіскації у межах кримінального провадження: це і конфіскація, як вид покарання (ст. 59), і спеціальна конфіскація (ст. 96-1, 96-2), і конфіскація майна юридичної особи (ст. 96-8)[2]. Об'єднує їх те, що застосування цих норм стає можливим лише за наслідками кримінального переслідування.

Вперше у вітчизняному процесуальному законодавстві Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення діяльності Національного антикорупційного бюро України та Національного агентства з питань запобігання корупції» від 12.02.2015 року № 198-VIII Розділ III Цивільного процесуального кодексу (далі - ЦПК) України доповнено главою 9 з назвою «Особливості позовного провадження у справах про визнання необґрунтованими активів та їх витребування» [3]. Тобто, з 04.03.2015 року в порядку цивільного судочинства стало можливим пред'явлення позову про визнання необґрунтованими активів та їх витребування, який в юридичному соціумі неформально називають цивільною конфіскацією.

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо конфіскації незаконних активів осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, і покарання за набуття таких активів» від 31.10. 2019 р. № 263-IX (далі – Закон № 263-IX) з 28.11.2019 року введена оновлена регламентація цивільної конфіскації разом із запровадженням кримінальної відповідальності за незаконне збагачення в статті 368⁵ КК України [4]. До відома, у лютому 2019 р. статтю 368² КК України з назвою «Незаконне збагачення» визнано такою, що не відповідає Конституції України рішенням Конституційного Суду № 1-р/2019 від 26.02.2019 [5].

Цікавою є статистика притягнення до відповідальності за незаконне збагачення в країні за період з 01.01.2014 по 07.07.2021 р.: судами було винесено 8 вироків за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого статтею 368-2 КК України (2014-2019 р. р.), за ознаками статті 368-5 КК України - справи судами не розглядалися [6].